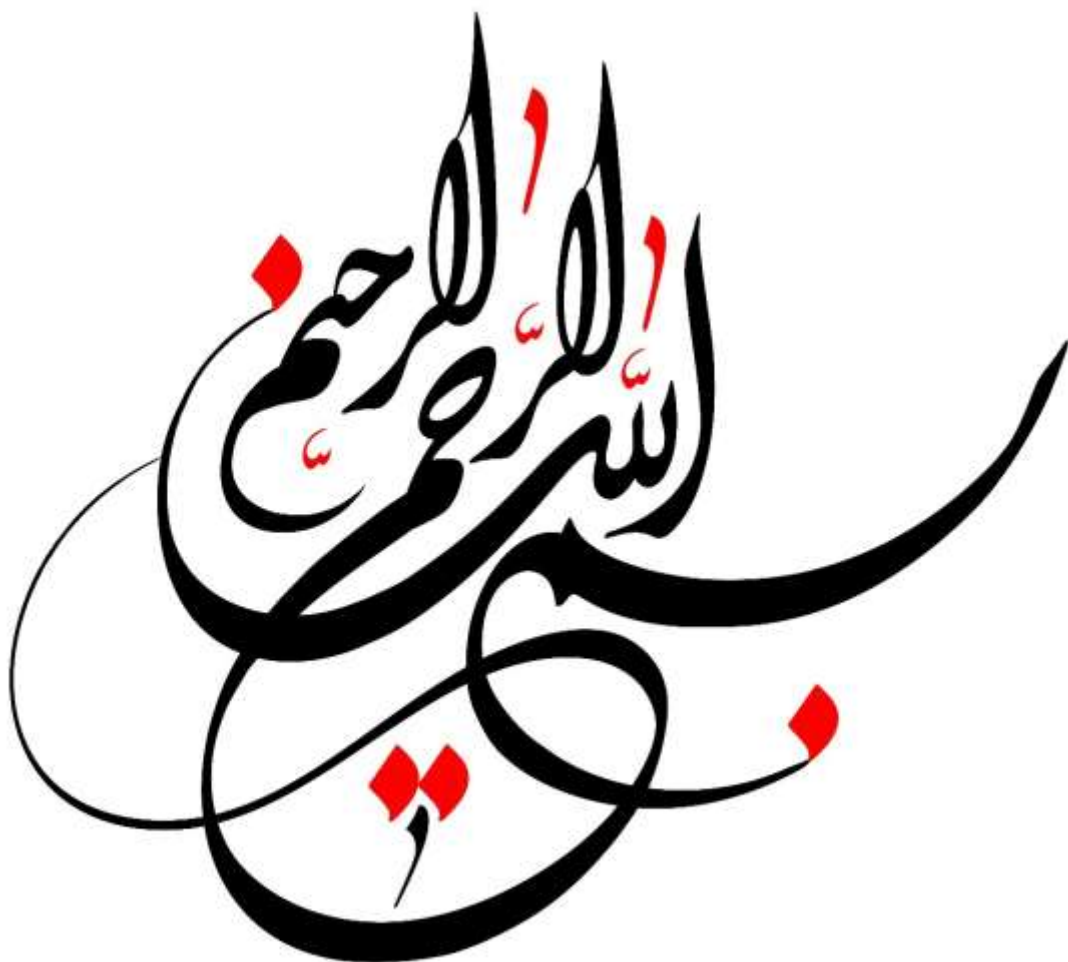

دانشگاه آزاد اسلامی

واحد بهشهر

پایان نامه برای دریافت درجه کارشناسی ارشد "M.A."

رشته حقوق گرایش خصوصی

عنوان

مسئولیت مدنی والدین اهدا کننده جنین و پزشک در محرمانگی نسب جنین اهدائی نسبت به
نوزاد متولد شده

استاد راهنما

دکتر مسعود ربانی

نگارنده

نرگس رحیمی پطرودی

پاییز ۱۴۰۲

معاونت پژوهش و فن آوری

به نام خدا

منشور اخلاق پژوهش

با یاری از خداوند سبحان و اعتقاد به این که عالم محضر خداست و همواره ناظر بر اعمال انسان و به منظور پاس داشت مقام بلند دانش و پژوهش و نظر به اهمیت جایگاه دانشگاه در اعتلای فرهنگ و تمدن بشری، ما دانشجویان و اعضاء هیئت علمی واحدهای دانشگاه آزاد اسلامی متعهد می گردیم اصول زیر را در انجام فعالیت های پژوهشی مد نظر قرار داده و از آن تخطی نکنیم:

- ۱- اصل حقیقت جویی: تلاش در راستای پی جویی حقیقت و وفاداری به آن و دوری از هرگونه پنهان سازی حقیقت.
- ۲- اصل رعایت حقوق: التزام به رعایت کامل حقوق پژوهشگران و پژوهیدگان (انسن، حیوان و نبات) و سایر صاحبان حق.
- ۳- اصل مالکیت مادی و معنوی: تعهد به رعایت کامل حقوق مادی و معنوی دانشگاه و کلیه همکاران پژوهش.
- ۴- اصل منافع ملی: تعهد به رعایت مصالح ملی و در نظر داشتن پیشبرد و توسعه کشور در کلیه مراحل پژوهش.
- ۵- اصل رعایت انصاف و امانت: تعهد به اجتناب از هرگونه جانب داری غیر علمی و حفاظت از اموال، تجهیزات و منابع در اختیار.
- ۶- اصل رازداری: تعهد به صیانت از اسرار و اطلاعات محرمانه افراد، سازمان ها و کشور و کلیه افراد و نهادهای مرتبط با تحقیق.
- ۷- اصل احترام: تعهد به رعایت حریم ها و حرمت ها در انجام تحقیقات و رعایت جانب نقد و خودداری از هرگونه حرمت شکنی.
- ۸- اصل ترویج: تعهد به رواج دانش و اشاعه نتایج تحقیقات و انتقال آن به همکاران علمی و دانشجویان به غیر از مواردی که منع قانونی دارد.
- ۹- اصل برائت: التزام به برائت جویی از هرگونه رفتار غیرحرفه ای و اعلام موضع نسبت به کسانی که حوزه علم و پژوهش را به شائبه های غیرعلمی می آلاینند.

معاونت پژوهش و فن آوری

به نام خدا

تعهد اصالت پایان نامه تحصیلی

اینجانب نرگس رحیمی پطرودی دانش آموخته مقطع کارشناسی ارشد در رشته
که در تاریخ از پایان نامه خود تحت عنوان " مسئولیت مدنی والدین اهدا کننده جنین و
پزشک در محرمانگی نسب جنین اهدائی نسبت به نوزاد متولد شده

با کسب نمره دفاع نموده ام بدینوسیله متعهد می شوم:

- ۱) این پایان نامه حاصل تحقیق و پژوهش انجام شده توسط اینجانب بوده و در مواردی که از دستاوردهای علمی و پژوهشی دیگران (اعم از پایان نامه، کتاب، مقاله و ...) استفاده نموده ام، مطابق ضوابط و رویه موجود، نام منبع مورد استفاده و سایر مشخصات آنرا در فهرست مربوطه ذکر و درج کرده ام.
- ۲) این پایان نامه قبلاً برای هیچ مدرک تحصیلی (هم سطح، پایین تر یا بالاتر) در سایر دانشگاه ها و موسسات آموزش عالی ارائه نشده است.
- ۳) چنانچه بعد از فراغت از تحصیل، قصد استفاده و هرگونه بهره برداری اعم از چاپ کتاب، ثبت اختراع و ... از پایان نامه داشته باشم، از حوزه معاونت پژوهشی واحد مجوزهای مربوطه را اخذ نمایم.
- ۴) چنانچه در هر مقطع زمانی خلاف موارد فوق ثابت شود، عواقب ناشی از آن را می پذیرم و دانشگاه آزاد اسلامی واحد مرودشت مجاز است با اینجانب مطابق ضوابط و مقررات رفتار نموده و در صورت ابطال مدرک تحصیلی ام هیچگونه ادعایی نخواهم داشت.

نام و نام خانوادگی: نرگس رحیمی پطرودی

تاریخ و امضاء

سپاسگزاری

نخستین سپاس و ستایش از آن خداوندی است که بنده کوچکش را در دریای بیکران اندیشه، قطره ای ساخت تا وسعت آن را از دریچه اندیشه های ناب آموزگارانی بزرگ به تماشا نشیند. لذا اکنون که در سایه سار بنده نوازی هایش پایان نامه حاضر به انجام رسیده است، بر خود لازم می دانم تا مراتب سپاس را از بزرگوارانی به جا آورم که اگر دست یاریگرشان نبود، هرگز این پایان نامه به انجام نمی رسید.

ابتدا از والدین عزیزم که همیشه حامی و پشتیبان من هستند و سپس از استاد راهنمای گرانقدرم جناب آقای دکتر **مسعود ربانی** که وجودشان همیشه قوتی برای انجام کارهایم بوده است و بدون شک انجام این پایان نامه بدون کمک و راهنمایی های ارزنده آن ها امکان پذیر نبوده است، کمال تشکر را دارم.

تقدیم به

به پاس تعبیر عظیم و انسانی شان از کلمه ایثار ؛ به پاس عاطفه سرشار و گرمای امیدبخش وجودشان که در این سردترین روزگاران بهترین پشتیبان است؛ به پاس قلب های بزرگشان که فریادرس است و سرگردانی و ترس در پناهشان به شجاعت می گراید و به پاس محبت های بی دریغشان که هرگز فروکش نمی کند؛ این مجموعه را به پدر و مادر عزیزم تقدیم می کنم.

فهرست مطالب

عنوان	صفحه
چکیده.....	۱
فصل اول:.....	۲
کلیات پژوهش	۲
۱-۱- مقدمه	۳
۱-۲- بیان مسأله	۴
۱-۳- اهمیت و ضرورت پژوهش	۶
۱-۴- اهداف پژوهش	۷
۱-۴-۱- هدف اصلی:	۷
۱-۴-۲- اهداف فرعی:	۷
۱-۵- سؤالهای پژوهش	۷
۱-۵-۱- سؤال اصلی:	۷
۱-۵-۲- سؤالهای فرعی:	۷
۱-۶- فرضیه‌های پژوهش	۷
۱-۶-۱- فرضیه اصلی:	۷
۱-۶-۲- فرضیه فرعی:	۸
۱-۷- پیشینه تحقیق	۸
۱-۸- روش پژوهش	۹
۱-۹- جنبه جدید بودن و نوآوری در پژوهش	۹
۱-۱۰- ساختار پژوهش	۱۰
فصل دوم: ادبیات و پیشینه تحقیق	۱۲
۲-۱- بخش اول: مسئولیت مدنی	۱۳
۲-۱-۱- مبحث اول: مفهوم مسئولیت مدنی	۱۳
۲-۱-۲- مبحث دوم: انواع مسئولیت مدنی	۱۴

۱۴.....	۲-۱-۲-۱- گفتار اول: مسئولیت مبتنی بر تقصیر
۱۴.....	۲-۱-۲-۲- گفتار دوم: مسئولیت مبتنی بر فرض تقصیر
۱۴.....	۲-۱-۲-۳- گفتار سوم: مسئولیت نوعی (محض):
۱۵.....	۲-۱-۲-۴- گفتار چهارم: مسئولیت مطلق (بدون تقصیر)
۱۵.....	۲-۱-۳- مبحث سوم: اقسام تقصیر در مسئولیت مدنی
۱۵.....	۱- تقصیر عام و خاص
۱۶.....	۲-۱-۴- مبحث چهارم: مبانی مسئولیت مدنی
۱۶.....	۲-۱-۴-۱- گفتار اول: نظریه تقصیر
۱۶.....	۲-۱-۴-۲- گفتار دوم: نظریه خطر
۱۶.....	۲-۱-۴-۳- گفتار سوم: نظریه خطر در برابر انتفاع مادی
۱۷.....	۲-۱-۴-۴- گفتار چهارم: نظریه خطر نامتعارف بودن عمل
۱۸.....	۲-۱-۴-۵- گفتار پنجم: نظریه مختلط
۱۸.....	۲-۱-۴-۶- گفتار ششم: نظریه تضمین حق
۱۹.....	۲-۱-۴-۷- گفتار هفتم: نظریه انتساب اضرار
۲۰.....	۲-۱-۴-۸- گفتار هشتم: نظریه مسئولیت مطلق
۲۰.....	۲-۱-۴-۹- گفتار نهم: نظریه مسئولیت محض
۲۱.....	۲-۲- بخش دوم: جنین
۲۱.....	۲-۲-۱- مبحث اول: مفاهیم جنین
۲۲.....	۲-۲-۲- مبحث دوم: اهلیت جنین
۲۴.....	۲-۲-۲-۱- گفتار اول: اهلیت تمتع
۲۴.....	۲-۲-۲-۲- گفتار دوم: اهلیت استیفاء
۲۴.....	۲-۲-۳- مبحث سوم: ماهیت حقوقی جنین آزمایشگاهی
۲۵.....	۲-۲-۳-۱- گفتار اول: شبهه مالیت یا شخصیت جنین آزمایشگاهی
۲۵.....	- بند اول : مال بودن جنین آزمایشگاهی و گامت
۲۵.....	الف) تعریف مال
۲۶.....	ب) نظر فقها و دکترین در رابطه با مال بودن گامت
۲۷.....	ج) نظر فقها و دکترین راجع به مال بودن جنین
۲۸.....	- بند دوم: شخص بودن جنین آزمایشگاهی
۲۸.....	- بند سوم: اثبات شخصیت جنین
۲۸.....	۲-۲-۳-۲- گفتار دوم: تعارض میان احکام راجع به مال بودن یا شخص بودن جنین آزمایشگاهی
۲۹.....	

- بند اول: تبیین تعارض بین احکام راجع به مالیت بالفعل و شخصیت بالقوه جنین
 آزمایشگاهی ۳۰
- بند دوم: راه حل رفع تعارض بین احکام راجع به مالیت بالفعل و شخصیت بالقوه جنین
 آزمایشگاهی ۳۰
- ۳-۲-۳-۲- گفتار سوم: تطبیق اهداء جنین با عقود معهود ۳۱
- ۴-۲-۲- مبحث چهارم: مراحل تکامل جنین ۳۲
- ۵-۲-۲- مبحث پنجم: حقوق جنین از دیدگاه اسلام ۳۲
- ۱-۲-۲-۵- گفتار اول: حق جنین به هنگام تولد از طریق زایمان طبیعی ۳۳
- ۲-۲-۲-۵- گفتار دوم: علت دیهی از بین بردن جنین ۳۴
- ۳-۲- بخش سوم: ماهیت و شرایط ناباروری و اهداء جنین ۳۵
- ۱-۲-۳- مبحث اول: تعریف ناباروری و روش‌های نوین درمان آن ۳۶
- ۱-۲-۳-۱- گفتار اول: تعریف ناباروری ۳۶
- ۲-۲-۳-۱- گفتار دوم: تعریف تلقیح مصنوعی ۳۶
- ۳-۲-۳-۱- گفتار سوم: روش‌های پیشرفته در درمان ناباروری (ART) ۳۷
- بند اول- اهداء گامت ۳۷
- بند دوم- اهداء جنین ۳۷
- بند سوم- رحم جانشین (جایگزین) ۳۸
- ۱- جانشینی رحمی برای زنی که قادر به تولید تخمک نیست: ۳۸
- ۲- اجاره رحم با استفاده از جنین زوج نابارور: ۳۸
- ۲-۲-۳- مبحث دوم: روش‌های نوین تلقیح مصنوعی ۳۸
- ۱-۲-۳-۲- گفتار اول: روش‌های تلقیح داخل رحمی ۳۸
- الف- تزریق اسپرم در داخل رحم (آی یو آی) ۳۹
- ب- تزریق همزمان اسپرم یا تخمک (گفت) ۳۹
- ج- انتقال اسپرم به درون لوله‌های رحم (سیفت) ۳۹
- د- تلقیح به روش تزریق داخل صفاقی اسپرم (دی آی پی آی) ۳۹
- ۲-۲-۳-۲- گفتار دوم: روش‌های تلقیح خارج رحمی ۳۹
- الف- انتقال جنین (آی وی اف) ۴۰
- ب- تلقیح سلول جنسی بارور شده (زیفت) ۴۰
- ج- تزریق اسپرم به داخل تخمک (آی سی اس آی) ۴۰
- د- روش تیت ۴۱
- ه- روش CLONING یا شبیه سازی ۴۱
- ۳-۲-۳- مبحث سوم: اقسام اهداء جنین و گامت ۴۱

۱-۳-۲- گفتار اول: اقسام اهداء گامت	۴۱
بند اول: اسپرم مرد بیگانه	۴۲
الف) انتقال اسپرم بیگانه به رحم زن شوهردار	۴۲
ب) انتقال اسپرم بیگانه به رحم زن فاقد شوهر	۴۲
بند دوم: تخمک بیگانه	۴۲
بند سوم: اهداء جنین بیگانه	۴۳
۲-۳-۲- گفتار دوم: اقسام اهداء جنین	۴۳
۱- جنین معلوم متشکل از اسپرم زوج و تخمک بیگانه	۴۳
۲- جنین معلوم متشکل از اسپرم بیگانه و تخمک زوجه	۴۳
۳- جنین معلوم متشکل از اسپرم و تخمک بیگانه	۴۳
۴- جنین مجهول (مجهول بودن صاحبان اصلی جنین)	۴۴
۴-۳-۲- مبحث چهارم: حکم شرعی استفاده از صورتهای مختلف اهداء جنین	۴۴
در زمینه جواز انتقال و اهداء جنین می توان به دلایل زیر استناد کرد:	۴۴
۱-۳-۲- گفتار اول: قاعده کلی حقوقی	۴۴
الف- اصل براءت	۴۴
ب- اصل اباحه	۴۴
ج- اصل حلیت	۴۴
د- اصل صحت	۴۴
۲-۳-۲- گفتار دوم: حکم شرعی استفاده از صورتهای مختلف اهداء	۴۵
بند اول: جواز شرعی استفاده از روشهای تلقیح داخل رحم	۴۵
بند دوم: جواز شرعی استفاده از روشهای تلقیح خارج رحمی	۴۶
۲-۴- بخش چهارم: بررسی قانون نحوه اهداء جنین و آیین نامه اجرایی نحوه اهداء جنین ...	۴۷
۱-۴-۲- مبحث اول: تاریخچه قانونگذاری	۴۷
۲-۴-۲- مبحث دوم: قانون نحوه اهداء جنین	۴۷
۳-۴-۲- مبحث سوم: آیین نامه اجرایی نحوه اهداء جنین به زوجین نابارور	۴۸
۱-۴-۳-۲- گفتار اول: فصل اول آیین نامه: تعاریف و کلیات	۴۸
۲-۴-۳-۲- گفتار دوم: فصل دوم آیین نامه: شرایط اهداء و دریافت جنین	۴۸
۳-۴-۳-۲- گفتار سوم: فصل سوم آیین نامه: تکالیف و وظایف مجاز مراکز درمان ناباروری	۴۹
۴-۴-۳-۲- گفتار چهارم: فصل چهارم آیین نامه: شرایط لازم جهت دریافت نگهداری و انتقال جنین	۵۰
۴-۴-۲- مبحث چهارم: تاریخچه قوانین اهداء جنین در سایر کشورها	۵۰
۵-۴-۲- مبحث پنجم: نارسایی های قانون ایران درباره اهداء گامت و جنین	۵۱

۵-۲- بخش پنجم: نسب و حقوق مدنی طفل ناشی از اهداء جنین در فقه امامیه و حقوق ایران	۵۳
۵-۲-۱- مبحث اول: مفهوم نسب	۵۳
۵-۲-۱-۱- گفتار اول: معنای لغوی نسب	۵۳
۵-۲-۱-۲- گفتار دوم: معنای اصطلاحی نسب	۵۳
۵-۲-۱-۳- گفتار سوم: ماهیت نسب	۵۶
۵-۲-۲- مبحث دوم: حقوق کودکان آزمایشگاهی	۵۷
۵-۲-۲-۱- گفتار اول: رابطه ی نسبی کودکان آزمایشگاهی	۵۷
الف- نقش اماره فراش در تحقق نسب	۵۸
الف- نقش اماره فراش در روش‌های کمک باروری بدون دخالت عامل بیگانه	۵۸
ب- نقش اماره فراش در روش‌های باروری با کمک دخالت عامل بیگانه	۵۹
۱- اهداء اسپرم	۵۹
- فرض اول: امکان باردار شدن زن از نطفه شوهر	۵۹
- فرض دوم: امکان باردار نشدن زن از نطفه شوهر	۵۹
الف- تکنیک‌های لقاح داخل رحمی	۶۰
ب- تکنیک لقاح خارجی رحمی	۶۰
نظر دوم: صاحبان این نظر دو دسته‌اند:	۶۰
۲- اهداء تخمک	۶۱
۳- اهداء جنین	۶۱
الف- اماره فراش زوج متقاضی	۶۲
ب- اماره فراش صاحبان جنین اهدایی	۶۲
۴- رحم جایگزین	۶۲
ج- روش حل تعارض دو اماره فراش	۶۴
۵- شبیه سازی	۶۴
- دیدگاه اول: عدم انتساب به پدر	۶۴
- دیدگاه دوم: انتساب به پدر	۶۵
۵-۲-۲-۲- گفتار دوم: نقش عرف در تحقق نسب	۶۶
۵-۲-۳-۳- گفتار سوم: نقش نزدیکی در تحقق نسب	۶۷
۵-۲-۳-۴- گفتار چهارم: نظریات فقها و دکترین در رابطه با نسب کودکان آزمایشگاهی	۶۸
بند اول- نظر دکترین راجع به نسب کودکان ناشی از تلقیح مصنوعی	۶۸
- نسب پدری	۶۹
بند دوم- نظر فقها راجع به نسب کودکان آزمایشگاهی	۷۰
۵-۲-۳-۵- گفتار پنجم: بررسی تحقق نسب در حالت اهداء جنین	۷۱

بند اول- نسب پدری	۷۱
بند دوم- دیدگاه بدون پدر بودن فرزند حاصل از اهداء جنین	۷۱
بند سوم- نسب مادری	۷۲
۱- انتقال جنین به رحم همسر دوم	۷۳
- نسب پدری:	۷۳
- نسب مادری	۷۳
۲- انتقال جنین به رحم زن بیگانه	۷۳
- نسب پدری	۷۳
- نسب مادری	۷۴
- نظریه اول: صاحب رحم مادر است	۷۴
- نقد و بررسی	۷۴
- نظریه دوم: صاحب تخمک مادر است	۷۶
- نظریه سوم: دارنده هر دو عامل با هم مادر است	۷۶
- نظریه چهارم: قرابت رضاعی طفل با مادر جانشین	۷۹
۶-۳-۵-۲- گفتار ششم: نسب و نظریه اعراض و اراده	۸۱
بند اول- دلایل نظریه اراده و اعراض	۸۱
۱- اراده طرفین:	۸۱
۲- رعایت مصلحت جامعه والدین و طفل :	۸۲
۳- رابطه ژنتیکی و نسب:	۸۲
۴- نظریه اعراض و اراده از منظر حقوق تطبیقی	۸۳
۳-۵-۲- مبحث سوم: ارث	۸۳
۱-۳-۵-۲- گفتار اول: رابطه بین فرزند حاصل از جنین اهدایی و زوجین پذیرنده از جهت توارث	۸۴
۴-۵-۲- مبحث چهارم: رابطه کودک حاصل از جنین اهدایی با زوجین از جهت حرمت ازدواج	۸۵
۱- حرمت ازدواج شوهر با دختر حاصل از جنین اهدایی	۸۵
۲) حرمت ازدواج زوجه با پسر حاصل از جنین اهدایی	۸۵
۱-۲- جدول خلاصه مباحث مربوط به نسب	۸۶
۵-۵-۲- مبحث پنجم: حضانت	۸۷
۶-۵-۲- مبحث ششم: نفقه کودک حاصل از اهداء جنین	۸۹
فصل سوم: پیدا و پنهان اهداء جنین	۹۱
۱-۳- بخش اول: محرمانگی در اهداء جنین	۹۲

- ۱-۱-۳- مبحث اول: مفهوم محرم‌انگی و رازداری ۹۲
- ۱-۱-۱-۳- گفتار اول : مبانی نظری پنهان یا پیدا بودن اهداء جنین ۹۲
- ۱-۱-۲-۳- گفتار دوم: موافقان و مخالفان محرم‌انگی در اهداء جنین ۹۳
- بند اول: دلایل طرفداران نظریه اهدای ناشناخته (محرم‌انگی)..... ۹۴
- الف- ایرادات موافقان نظریه اهدای ناشناخته جنین ۹۵
- بند دوم: دلایل طرفداران نظریه اهدای شناخته شده جنین ۹۵
- ۱-۱-۳-۳- گفتار سوم: بررسی مقررات حاکم بر چگونگی اهداء جنین ۹۷
- بند اول: بررسی انطباق مقررات آیین نامه با قوانین ۹۸
- بند دوم: بررسی دلالت مقررات بر اهداء بی نام ۱۰۲
- ۱-۱-۴-۳- گفتار چهارم: رویکرد کنوانسیون حقوق کودک در افشاء اطلاعات ۱۰۳
- بند اول: مصالح عالیه کودک ۱۰۴
- بند دوم: حق شناختن والدین ۱۰۴
- بند سوم: احترام به هویت خانواده و زندگی خصوصی ۱۰۵
- بند چهارم: دسترسی به اطلاعات ۱۰۵
- بند پنجم: حمایت در برابر تبعیض ۱۰۶
- ۲-۳- بخش دوم: حقوق راجع به هویت کودک متولد شده از اهداء جنین ۱۰۶
- ۲-۳-۱- مبحث اول: تسجیل نسب کودکان حاصل از اهداء گامت و جنین ۱۰۶
- ۲-۳-۲- مبحث دوم: نام خانوادگی کودکان آزمایشگاهی ۱۱۰
- ۲-۳-۳- مبحث سوم: استفاده از نام خانوادگی رئیس خانواده دریافت کننده جنین ... ۱۱۴
- ۲-۳-۴- مبحث چهارم: حق حفظ هویت خانوادگی کودک متولد شده از اهداء جنین .. ۱۱۴
- ۲-۴-۱-۳- گفتار اول: تعریف هویت ۱۱۵
- بند اول- هویت از حیث قلمرو مکانی ۱۱۵
- بند دوم- هویت از حیث نقش آن در ارتباط با دیگران ۱۱۵
- بند سوم- هویت از حیث جامعه شناسی ۱۱۵
- بند چهارم- تعریف هویت با تکیه بر منافع و فواید اجتماعی ۱۱۶
- بند پنجم- هویت از حیث شخصی - اجتماعی ۱۱۶
- بند ششم- نقش خانواده در شکل گیری هویت کودک ۱۱۶
- بند هفتم- کامل ترین تعریف هویت ۱۱۶
- مناسب ترین تعریف ۱۱۶
- ۲-۴-۲-۳- گفتار دوم: حق حفظ هویت در اسناد بین المللی حقوق بشر ۱۱۷
- ۲-۴-۳-۳- گفتار سوم: اهمیت حفظ حق هویت خانوادگی در حقوق اسلام ۱۱۹
- بند اول- حفظ نظام خانواده ۱۲۰

بند دوم- حمایت از کودک	۱۲۰
بند سوم- حمایت از سلامت روحی	۱۲۱
۴-۲-۳- گفتار پنجم: رویکرد کشورها نسبت به حفظ حق هویت خانوادگی کودک	۱۲۲
۵-۲-۳- مبحث پنجم: ملاحظات اخلاقی اهداء	۱۲۶
۱-۲-۳- گفتار اول: بررسی محرمانگی از دیدگاه اصول اخلاقی	۱۲۶
بند اول- قلمرو محرمانگی و موارد نقض آن	۱۲۷
بند دوم- محرمانگی در قوانین و مقررات موجود	۱۲۹
الف- قوانین مربوط به رازداری پزشکان و کادر درمان در ایران	۱۲۹
بند سوم- مواد قانونی	۱۳۰
بند چهارم- آثار حقوقی ناشی از نقض رازداری پزشکی	۱۳۱
بند پنجم- انتخاب جنسیت	۱۳۲
بند ششم- مسائل مالی اهداء	۱۳۲
بند هفتم- شرایط عمومی قرارداد مربوط به اهداء گامت و جنین	۱۳۴
فصل چهارم: مسئولیت مدنی والدین اهدا کننده جنین و پزشک نسبت به نوزاد متولد شده از اهداء جنین	۱۳۶
۴-۱- بخش اول: مسئولیت مدنی والدین اهدا کننده جنین و گامت نسبت به کودک حاصل از اهداء جنین و گامت	۱۳۷
۱-۴-۱- مبحث اول: شرایط والدین اهدا کننده جنین	۱۳۷
الف) زوجیت قانونی و شرعی صاحبان جنین	۱۳۸
ب) موافقت کتبی زوجین صاحب جنین با انتقال آن	۱۳۸
۲-۴-۱- مبحث دوم: سلامت متعارف جسمی و روانی و ضریب هوشی مناسب	۱۳۸
۱-۲-۴- گفتار اول: شرایط متعارف جسمی و ژنتیکی	۱۳۹
الف- سابقه بیماری‌های داخلی و ژنتیک در خانواده	۱۳۹
ب- نابهنجاری‌ها	۱۳۹
ج- اختلالات مندلی	۱۳۹
۲-۲-۴- گفتار دوم: شرایط روحی و روانی اهدا کنندگان جنین	۱۳۹
۳-۲-۴- گفتار سوم: شرایط اجتماعی اهدا کنندگان جنین	۱۴۱
۴-۲-۴- گفتار چهارم: محرمانه بودن هویت اهدا کنندگان	۱۴۱
۳-۴-۱- مبحث سوم: ارکان مسئولیت مدنی اهدا کنندگان جنین	۱۴۲
۱-۳-۴- گفتار اول: وقوع ضرر توسط اهدا کنندگان جنین	۱۴۲
۲-۳-۴- گفتار دوم: فعل زیانبار اهدا کنندگان جنین	۱۴۳

- ۳-۱-۳-۴- گفتار سوم: رابطه سببیت میان وقوع ضرر و فعل زیانبار اهدا کنندگان جنین ۱۴۴
- بند اول: وقتی که اهدا کننده نمی‌داند دارای نقص ژنتیکی یا بیماری است که ممکن است با گامت منتقل شود ۱۴۵
- بند دوم: وقتی که اهدا کننده گامت عمداً یا غفلتاً اطلاعات کذب و گمراه کننده‌ای از وضعیت سلامتی و سوابق پزشکی خود ارائه کند یا آن‌ها را مخفی نماید ۱۴۶
- ۴-۱-۴- مبحث چهارم: آثار مسئولیت مدنی اهدا کنندگان جنین آزمایشگاهی ۱۴۷
- ۴-۱-۴-۱- گفتار اول: طرح دعوا برای مطالبه خسارت ۱۴۷
- بند اول- طرح دعوا توسط کودک ۱۴۸
- ۴-۱-۵- مبحث پنجم: موانع مسئولیت مدنی والدین در برابر فرزندان ۱۴۸
- ۴-۱-۵-۱- گفتار اول: موانع مسئولیت مدنی والدین به دو دسته زیر تقسیم می‌شوند: ۱۴۹
- الف) موانع عام ۱۴۹
- ۱- حکم قانون یا مقام صلاحیت‌دار ۱۴۹
- ۲) اجبار یا اکراه ۱۴۹
- ۳) اضطرار ۱۵۰
- ۴) اجرای حق ۱۵۰
- ۵) رضایت زیان دیده ۱۵۱
- ۶) احسان ۱۵۱
- ۷) اقدام ۱۵۲
- ۸) تحذیر ۱۵۴
- ۹) استیمنان ۱۵۴
- ب) موانع خاص ۱۵۴
- ۱- ضرورت‌های عرفی ۱۵۵
- ۲) انصاف ۱۵۵
- ۳) ارزش‌های اخلاقی ۱۵۶
- ۴-۱-۶- مبحث ششم: مسئولیت مدنی اهدا کنندگان جنین در حقوق کامن لا ۱۵۸
- ۴-۱-۶-۱- گفتار اول: دلایل مخالفان ایجاد مسئولیت مدنی برای اهدا کنندگان جنین در مقابل کودک ۱۵۹
- ۴-۱-۶-۲- گفتار دوم: موافقان ایجاد مسئولیت مدنی برای اهدا کننده گامت و جنین در مقابل کودک ۱۵۹
- ۴-۲- بخش دوم: مسئولیت مدنی پزشک نسبت به کودکان حاصل از اهداء گامت و جنین. ۱۶۰
- ۴-۲-۱- مبحث اول: اقسام مسئولیت پزشک در فرایند اهداء جنین ۱۶۰
- ۴-۲-۱-۱- گفتار اول: مسئولیت انتظامی پزشک در فرایند اهداء جنین ۱۶۰

- بند اول- افشاء اسرار بیماران ۱۶۰
- بند دوم- خودداری از ادامه معالجه بیماران ۱۶۱
- بند سوم- اعمال تبعیض بین بیماران و عدم رعایت مقررات شرعی و قانونی و سهل انگاری در معالجه بیمار ۱۶۱
- ۱-۲-۴- گفتار دوم: مسئولیت کیفری پزشک در فرایند اهداء جنین ۱۶۱
- ۳-۱-۲-۴- گفتار سوم: مسئولیت مدنی پزشک در فرایند اهداء جنین ۱۶۲
- ۲-۲-۴- مبحث دوم: مبنای مسئولیت مدنی پزشک ۱۶۳
- ۱-۲-۲-۴- گفتار اول: بررسی مبنای مسئولیت مدنی پزشک در قانون مجازات اسلامی سابق و جدید ۱۶۳
- ۲-۲-۲-۴- گفتار دوم: مبنای مسئولیت مدنی پزشک در فقه امامیه ۱۶۴
- ۳-۲-۲-۴- گفتار سوم: مبنای مسئولیت مدنی پزشک باتوجه به حقوق تطبیقی ۱۶۵
- ۴-۲-۲-۴- گفتار چهارم: مسئولیت مدنی طبیب در فقه امامیه ۱۶۶
- ۵-۲-۲-۴- گفتار پنجم: اخذ براءت از ضمان و تقصیر پزشک ۱۶۶
- ۳-۲-۴- مبحث سوم: مبنای مسئولیت مدنی پزشک در فرایند اهداء جنین: تقصیر یا فرض تقصیر؟ ۱۶۸
- ۱-۳-۲-۴- گفتار اول: وقتی پزشک مستقیماً باعث تلف یا خسارت شده است ۱۶۸
- ۲-۳-۲-۴- گفتار دوم: در مواردی که پزشک سبب خسارت شده است ۱۶۹
- ۴-۲-۴- مبحث چهارم: ارکان تحقق مسئولیت مدنی پزشک در فرایند اهداء جنین .. ۱۷۰
- ۱-۴-۲-۴- گفتار اول: تاثیر شروط قرارداد در تغییر مسئولیت مدنی نسبت به جنین آزمایشگاهی ۱۷۰
- بند اول- مسئولیت پزشک در برابر کودک صرفاً مسئولیت قهری است ۱۷۰
- بند دوم- ماهیت حقوقی قرارداد اهداء جنین آزمایشگاهی ۱۷۱
- الف) اعراض ۱۷۱
- ب) اذن ۱۷۱
- ج- صلح ۱۷۲
- د- هبه ۱۷۲
- ۲-۴-۲-۴- گفتار دوم: ارکان مسئولیت مدنی پزشک در فرایند اهداء جنین ۱۷۳
- بند اول- وقوع ضرر توسط پزشک در فرایند اهداء جنین ۱۷۳
- بند دوم- فعل زیانبار پزشک در فرایند اهداء جنین ۱۷۵
- ۱- نامشروع بودن فعل زیانبار ۱۷۵
- ۲- نقش تقصیر و خطاء پزشک معالج در ایجاد فعل زیانبار ۱۷۶
- الف) مفهوم و ماهیت خطاء و تقصیر پزشک و مراکز درمانی ۱۷۷
- ب) اقسام تقصیر و خطاء پزشکی ۱۷۸

- ۱- خطاء عادى و خطاء فنى شغلى: ۱۷۸
- ۲- تقصير عمدى و تقصير غير عمدى: ۱۷۸
- ج) مصاديق تحقق خطاء و تقصير پزشك و مراكز درمان نابارورى ۱۷۹
- ۱- بى احتياطى در درمان نابارورى ۱۷۹
- ۲- بى مبالاى در درمان نابارورى ۱۸۰
- ۳- عدم مهارت و قابليت علمى ۱۸۰
- ۳- عدم رعايت نظامات دولتى ۱۸۱
- ۴- تحميل مخارج غير ضرورى به زوجين تحت مداوا ۱۸۱
- ۵- عدم رعايت تعرفه هاى خدمات درمانى ۱۸۲
- ۶- استفاده از عناوين علمى و تخصصى تايد نشده ۱۸۳
- ۷- خطاء و تقصير در تشخيص بيمارى ۱۸۳
- ۸- عدم رعايت موازين علمى و فنى ۱۸۴
- ۹- عدم اخذ رضايت و براءت قبل از شروع به درمان ۱۸۵
- ۱۰- افشاء اسرار زوجين تحت مداوا ۱۸۶
- الف- لزوم حفظ اطلاعات ژنتيكى و ضرورت رازدارى در اهداء و دريافت جنين ۱۸۶
- ب) موارد جواز افشاء سر ۱۸۸
- ۱۱- غرور ۱۹۰
- ۱۲- انتقال بيمارى هاى صعب العلاج و ناعلاج به دليل قصور و تخلف پزشك معالج يا موسسه ۱۹۱
- درمان نابارورى ۱۹۱
- بند سوم: رابطه سببيت ميان فعل زيانبار و تحقق ضرر توسط پزشك در فرايند اهداء جنين
- ۱۹۲
- الف- مسئوليت ناشى از فعل اشياء ۱۹۳
- ب- مسئوليت پزشك نسبت به افراد غير بيمار ۱۹۳
- ج- خطاء پزشك و قوه قاهره ۱۹۴
- د- خطاء پزشك و تقصير بيمار ۱۹۵
- بند چهارم: تضمين مسئوليت پزشك ۱۹۵

فصل پنجم: مسئوليت مدنى والدين اهدا كننده جنين و پزشك در محرمانگى نسب جنين

- اهداءى نسبت به نوزاد متولد شده ۱۹۷

۱-۵- بخش اول: حفظ و نگهدارى اطلاعات مربوط به هويت و نسب واقعى اطفال حاصل از

- اهداء جنين ۱۹۸

- ۱-۱-۵- مبحث اول: افشاء راز اهداء به كودك ۲۰۰

- ۱-۱-۱-۵- گفتار اول: دلايل موافقان افشاء راز اهداء به كودك ۲۰۰

۲۰۱.....	۵-۱-۱-۲- گفتار دوم: دلایل مخالفان افشاء راز اهداء به کودک
۲۰۲.....	۵-۱-۲- مبحث دوم: آثار مسئولیت مدنی والدین اهدا کننده جنین
۲۰۲.....	۵-۱-۲-۱- گفتار اول: طرح دعوا برای مطالبه خسارت توسط کودک
۲۰۳.....	۵-۱-۲-۲- گفتار دوم: طرح دعوا برای مطالبه خسارت توسط والدین به نمایندگی از کودک
۲۰۴.....	۵-۱-۳- مبحث سوم: آثار مسئولیت مدنی پزشک
۲۰۴.....	۵-۱-۳-۱- گفتار اول: طرح دعوا برای مطالبه خسارت توسط کودک
۲۰۴.....	۵-۱-۳-۲- گفتار دوم: طرح دعوا توسط والدین به نمایندگی از کودک
۲۰۵.....	۵-۲- بخش دوم: نتیجه گیری
۲۰۸.....	۵-۳- بخش سوم: پیشنهادات
۲۱۰.....	منابع و مآخذ

چکیده

در قرن اخیر، پیشرفت‌های چشمگیر تکنولوژی در زمینه درمان ناباروری و ارائه روش‌های نوین جهت درمان ناباروری، مسائل جدیدی را پیش روی محققان قرار داده است که یکی از این روش‌ها، اهداء جنین به زوجین نابارور است. اهداء جنین عبارت است از: واگذاری داوطلبانه و رایگان یک یا چند جنین از زوج‌های واجد شرایط در قانون به مراکز مجاز تخصصی درمان ناباروری برای انتقال به زوج‌های متقاضی دارای شرایط مقرر در قانون. این روش پرسش‌ها و چالش‌های شرعی، حقوقی و اخلاقی متعددی را از جمله مشروعیت استفاده از گامت و جنین بیگانه، مسائل حقوقی از قبیل نسب، ارث و سایر حقوق مادی و معنوی کودک ناشی از تلقیح مصنوعی و اهداء جنین؛ مانند حق کودک در دانستن نسب و دسترسی به اطلاعات پیرامون والدین و سایر اعضای خانواده بیولوژیکی خود، قرارداد مربوط به اهداء جنین و گامت بیگانه و شرایط آن، مباحثی چون رازداری و محرمانگی و مسئولیت مدنی پزشک و کادر درمان و مراکز درمان ناباروری و والدین ژنتیکی و حکمی را مطرح می‌کند. در ایران، قانون نحوه اهداء جنین به زوجین نابارور مصوب ۱۳۸۲ش تحولی در این زمینه ایجاد کرده است هرچند که در مقایسه با قوانین کشورهایمانند فرانسه دارای نارسایی‌هایی است. این قانون در مورد اهداء جنین مقرراتی راجع به شرایط درخواست کنندگان و اهدا کنندگان و نیز شرایط و تشریفات اهداء و انتقال جنین و نیز اصل محرمانگی وضع کرده؛ هر چند که از بعضی جهات ناقص است. در این پایان نامه به روش کتابخانه‌ای و توصیفی-تحلیلی به بررسی مسئولیت مدنی والدین اهدا کننده جنین و پزشک در محرمانگی نسب جنین اهدایی نسبت به نوزاد متولد شده خواهیم پرداخت. در این پژوهش بررسی خواهیم کرد که آیا به منظور پیشگیری از مشکلات احتمالی و حفظ حقوق قانونی، مادی و معنوی کودک متولد شده از اهداء جنین می‌توانیم قائل به ایجاد نوعی نسب حکمی و قانونی شویم و اهداگیرندگان را پدر و مادر واقعی این کودک بدانیم؟ آیا می‌شود اطلاعات مربوط به خانواده ژنتیکی و جنین‌های اهدایی را در قالب اسناد سری طبقه‌بندی کنیم؟ و آیا می‌توانیم به این نتیجه برسیم که رعایت اصل محرمانگی مطرح شده در قانون ایران به صلاح کودک بوده و والدین اهدا کننده جنین و پزشک در صورت احراز تقصیر و تحقق ارکان مسئولیت مدنی در برابر کودک مسئولیت مدنی دارند؟ ما در این پایان نامه تلاش کرده ایم تا با تکیه بر اصول و قواعد کلی فقه و حقوق و نیز بهره‌گیری از فتاوی فقها و نظرات و اندیشه‌های دکترین حقوق و بررسی و تحلیل قانون جمهوری اسلامی ایران پاسخی برای پرسش‌های بالا بیابیم.

واژگان کلیدی: مسئولیت مدنی، محرمانگی، نسب، ناباروری، اهداء جنین، پزشک، والدین اهدا کننده

فصل اول:

کلیات پژوهش